

КИМЁ СANOATIDAҒИ ЗАМОНАВИЙ ЛОЙИҲАЛАР ИНВЕСТИЦИЯЛАРГА КЕНГ ЙЎЛ ОЧМОҚДА

Президент Шавкат Мирзиёев кимё саноатидаги лойиҳалар ижроси ва тармоқни диверсификация қилиш бўйича режалар тақдимоти билан танишди.

Ислохотлар натижасида тармоқда бозор тамойиллари жорий этилиб, инвестицияларга кенг йўл очилди. Ишлаб чиқариш занжирини кенгайтириш учун Навоий, Фарғона, Қўнғиротда 3 та кимёвий кластер, Чирчиқ ва Жиззахда 2 та технопарк ташкил этилди. Қўқон суперфосфат заводи тўлиқ модернизация қилинди.

Сўнгги беш йилда 23 та янги корхона очилиб, 4 мингдан ортиқ иш ўрни яратилди. Тармоққа халқаро брендлар кириб келди, кам тоннали маҳсулотлар тайёрлаш йўлга қўйилди. Буларнинг самарасида кимё саноатида ишлаб чиқариш 1,5 баробар ўсди.

Тақдимотда мутасаддилар бу йилги ишлар ва режалар тўғрисида ҳисобот берди.

Қайд этилганидек, жорий йил биринчи чорақда тармоқда 181 миллион долларлик инвестиция ўзлаштирилган, 39 миллион долларлик 3 та лойиҳа ишга туширилган.

Энди иккинчи чорақда 170 миллион долларлик хорижий инвестицияларни ўзлаштириш ҳисобидан “яшил” водород ва циан тузлари корхоналарини ишга тушириш режалаштирилган.

Рақамлаштириш жараёни давом эттирилиб, тармоқнинг ҳамкор соҳалар билан интеграцияси кенгайтирилди. Кимё заводларининг ятоғна газчилик тизимида

ЭЛЕКТРОТЕХНИКА СОҲАСИ БОЗОР ТАЛАБЛАРИГА ТЕЗ МОСЛАШИШИ ЗАРУР

Президент Шавкат Мирзиёев 22 апрель куни электротехника соҳасида жорий йил биринчи чорақда қилинган ишлар ва навбатдаги вазифаларга оид тақдимот билан танишди.

Бу тармоқ мамлакатимиз саноатининг драйверларидан бири. Сўнгги етти йилда экспорт ҳажми 7 баробарга ўсган ва географияси 63 та давлатга етган. Ҳозирги кунда тармоқда 500 га яқин корхона бўлиб, уларда 27 мингдан зиёд юртдошимиз ишламоқда.

Ушбу салоҳиятни ошириш мақсадида шу йил 22 январда Ўзбекистон Республикаси Президентининг “Электротехника саноатини ривожлантириш янги босқичга олиб чиқишга доир қўшимча чора-тадбирлар тўғрисида”ги қарори қабул қилинди. Унга мувофиқ, юқори қўшилган қийматли маҳсулотлар ишлаб чиқаришни рағбатлантириш, инвестициялар ва хорижий брендларни жалб этиш, тажриба-конструкторлик ишларини ривожлантириш чоралари кўрилмоқда.

Жорий йил биринчи чорақда тармоқда ишлаб чиқариш ҳажми 7 триллион сўмдан ошган. Қарийб 310 миллион долларлик маҳсулот экспорт қилиниб, бу кўрсаткич 1,3 баробар ўсган.

Шу даврда 55 миллион доллар инвестиция ўзлаштирилган. Шундан 48 миллион доллари тўғридан тўғри хорижий инвестиция ва кредитлардир.

Хорижий брендлар остида харидор-гир маҳсулотлар ишлаб чиқариш бўйича умумий қиймати 900 миллион долларга тенг лойиҳалар шакллантирилди. Айни пайтда техник жараёнларни

ТУРКМАН ХАЛҚИНИНГ МИЛЛИЙ ЕТАКЧИСИ ЎЗБЕКИСТОНГА ТАШРИФ БУЮРАДИ

Ўзбекистон Республикаси Президенти Шавкат Мирзиёевнинг таклифига биноан Туркман халқининг миллий етакчиси, Туркменистон Халқ Маслаҳати Раиси Гурбангули Бердимухамедов 23-24 апрель кунлари ташриф билан Самарқанд шаҳрида бўлади.

Бўлажак музокаралар кун тартибидан Ўзбекистон — Туркменистон стратегик шериклик муносабатларини янада мустаҳкамлаш, кўп қиррали ҳамкорликни, энг аввало, сиёсий, парламентлараро, савдо-иқтисодий, транспорт-

2025 йил — Атроф-муҳитни асраш ва “яшил иқтисодиёт” йили

“ЯШИЛ” ТАРАҚҚИЁТ ЙЎЛИ

ЯНГИ ЎЗБЕКИСТОННИНГ ОРТГА ҚАЙТМАС ҚАТЪИЙ ТАНЛОВИДИР

“Ўзбекистон иқтисодий тараққиётнинг ресурсларни тежайдиган ва экологик тоза моделига ўтишни бошлади. Бу борадаги энг муҳим йўналишлардан бири “яшил” энергетикадир. Яқин беш йилда қайта тикланадиган манбалардан олинадиган энергия улушини 54 фоизга етказишни мўлжалляямиз. Бу атмосферага чиқарилаётган зарарли газлар миқдорини 16 миллион тоннага қисқартириш имконини беради”.

Президентимизнинг Самарқанд халқаро иқлим форумида айтган “яшил” энергия улушини 54 фоизга етказиш мақсади қанчалик катта марра бўлса, глобал иқлим муаммолари кундан кун зўрайиб бораётган бутунги мураккаб шароитда шунчалик ҳаётини зарурат ҳамдир. Энг муҳими, бу гаплар шунчаки даъват ёки чакирёқ эмас, балки янги Ўзбекистон танлаган ва ортга қайтмас тус олган “яшил” тараққиёт йўлидир.

Давлатимиз раҳбарининг Андижон вилоятига ташрифини кузатар эканман, беихтиёр ҳаёлимдан ўтган биринчи фикр шу бўлди. Нега дейсизми? Бу саволга ташриф харитасининг ўзиёқ жавоб бўла олади. Келинг, ташриф манзилларига яна бир қўр назар соламиз.

ТЎСИҚЛАРСИЗ ЭКСПОРТ

Миллий иқтисодиёт қанча барқарор ривожланса, давлат ва жамият тараққиёти, аҳоли турмуш даражаси шунча кўтарилиб бораверади. Бу иқтисодиёт ёки сиёсатдан узоқ бўлган исталган киши англай оладиган оддий ҳақиқат. Аммо ана шу иқтисодиётни ривожлантириш, глобал иқтисодий тебранишлар шароитида оёқда мустаҳкам тура олиш, нарх-наво доимий ўзгариб, кескин ошиб бораётган жаҳон савдо бозорида ўрин эгаллаш ҳеч бир давлат учун осон кечмаяпти. Ўзбекистон ана шу узилмас занжирнинг муҳим қисмига айланиш учун доимий равишда комплекс чора-тадбирлар кўраётгани боиси шунда.

Энди сифат сертификати ва халқаро стандартларни олиш янада осон бўлади

Бунда нафақат ўсиш кўрсаткичларига эришиш, балки дунё иқтисодий майдонидаги “об-хаво”га мослашиш, мураккаб масалаларга самарали ечимлар билан жавоб қайтариш долзарб бўлмоқда. Жорий йилнинг 18 апрель куни давлатимиз раҳбари раислигида дунёда юз бераётган иқтисодий тебранишларнинг мамлакатимиз соҳа ва тармоқларига таъсирини юмшатиш чора-тадбирлари юзасидан ўтказилган видеоселектор йиғилишида айни шу масалалар

муҳокама қилинди. Йиғилишда Президентимиз ҳозир дунё аввалгидек эмаслиги, гап тариф ёки уларнинг миқдориди ҳам эмас, узоқ йиллар давомида давлатлар ўртасида барқарор муносабатлар ва ўзаро ишончни таъминлаган халқаро институтлар, улар ишлаб чиққан қоида ва нормалар бугун самарасиз бўлиб бораётганини қайд этди.

АПРЕЛЬ ҚУВОНЧЛАРИ ТИНИМСИЗ МЕҲНАТ, ЮКСАК МАҲОРАТ ВА МУСТАҲКАМ ИРОДА МЕВАСИ

Якшанба окшомида Саудия Арабистонининг Тоиф шаҳридаги “Подшоҳ Фаҳд” стадионида ўн етти ёшгача бўлган ўсмирлар ўртасида бўлиб ўтган Осиё чемпионатининг финал баҳси олтидан дунёнинг етакчи спорт наشرлари турли башоратлар билан тўлиб-тошди. Машҳур блогерлару спорт тармоқлари турли тахминларни илгари суришдан чарчамади.

Қувонарлиси, улар бир овоздан U-17 термаиз имкониятларини юқори баҳолади. Манбаларнинг аксарияти ёшларимизни икки ойдан бери футбол оламида шов-шув кўтариб келаётган Абдуқодир Хусанов, қолаверса, Элдор Шомуродов ва Аббос Файзуллаевнинг муносиб давомчилари сифатида кўраётганини яширмади. Ҳатто таниқли спорт блогерларидан бири Осиё биринчилигига бағишланган постида “Ўзбеклар эгиз ўғил фарзандларига Ҳасан-Хусан исмларини қўяди. Абдуқодир Хусановдан ташқари ўзбекларда Ҳасановлар ҳам бор. Ҳасанов фамилияли юлдуз порлаш арафасида. Яқин йилларда эгизак бўлмаса-да, Ҳасанов ва

Хусановлар дунё футболини ларзага солса, ажаб эмас”, деб қайд этди.

Бу каби битиклар бежиз ёзилмайди. Ёшлар термасининг ҳар бир аъзоси Саудия майдонларида қаҳрамонлик, матонат ва маҳорат намойиш қилди. Дастлабки учрашувданок рақибларини ер тишлага бошлаган жамоамиз то охиригача бирорта жамоа олдида саросимага тушмади. Таиланд термасини 4:1, Хитойни 2:1 ҳисобида мағлуб этган ўсмирларимиз гуруҳ босқичининг сўнгги турида Саудия Арабистонини 3:0 ҳисобида, чорак финалда эса БАА, ярим финалда КХДР терма жамоасини енгди.

Орамиздаги одамлар

Матонат... Жасорат...
Оғирликларни енгиб ўтиш...
Ҳар қандай дамба
куч топиш... Бу сўз
ва жумлаларни кўп
эшитгансиз. Баландровоз
гапга ҳам ўхшаб кетади.
Эшитаверсангиз, баъзан
юракка таъсир ҳам этмай
қолади. Бироқ Дилором
Йўлдошеванинг ҳаёт
ҳикояси ҳақида бундай деб
бўлмайди.

ДИЛОРОМ ЙЎЛДОШЕВА — УЛУҒЛИК ВА МАТОНАТ СОҲИБАСИ

Қўлимда 2024 йил учун бутун дунё бўйлаб 100 та илҳомлантирувчи ва нуфузли аёллар рўйхати. Рўйхатга ўзбек аёли Дилором Йўлдошева ҳам киритилган ва бу бежиз эмас. У Сурхондарёнинг Олтинсойдан. Деновнинг Сурхондёр маҳалласига келин бўлиб тушди. Турмуш ўртоғи

Дилмурод Пардаев билан аҳил-иноқ яшади, фарзандлар кўрди. Бахтлари чексиз, оила шодлик бағрида, кўнгиллари тонг баҳрида бўлган кунларнинг бирида ҳеч қутилмаган фожиа рўй берди...

Лутфулла СУВОНОВ,
“Янги Ўзбекистон” мухбири

Бошланиши 1-бетда

“WBM Romitex” кластерининг Андижон шаҳрида қурилган янги корхонаси. Бу ахир янги иш ўринлари, янги маҳсулотлар ўзлаштирилиши, ишлаб чиқариш ҳажми, экспорт билан боғлиқ иқтисодий йўналиш-ку, “яшил” ривожланишга қандай алоқаси бор, дейишга шोшилманг. Гап шундаки, бу ерда Италиядан келтирилган замонавий сув тозалаш иншооти барпо этилган. Унда бўёқ цехидан чиққан техник сув тозаланиб, қайта фойдаланишга йўналтирилади. Бу бир томондан тежамкорлик, бошқа томондан эса экологик барқарорликни таъминлашга хизмат қилиши билан аҳамиятли.

Демак, бундан бу ёғига янги корхоналарни ташкил этишда лойиҳага фақатгина иқтисодий самараси томонидан эмас, балки экологик аҳамияти нуктаи назаридан ҳам эътибор қаратилади.

Яна бир манзил — Бобур шаҳридаги “Янги Ўзбекистон” боғи. Табиат ўпкаси дея таърифланувчи даракторлар, хусусан, ўн минг гундан ортиқ манзарали даракт кўчати, бута ва гуллардан иборат 19 гектарли ушбу боғнинг аҳамияти, мавзумизга алоқадорлигига ортиқча тўхталашга зарурат йўқ, назаримда.

Шунингдек, таширф давомиди тақдим этилган лойиҳалардан билиш мумкинки, вилоят санаетида “яшил” ёндашув устувор йўналишга айланиб бормоқда. Масалан, ҳудудда 2025 йилгача 65 мегаватт қувватга эга қайта тикланадиган энергия манбалари ишга туширилиши режалаштириляпти.

Андижонга таширфнинг мазкур жиҳатларидан келиб чиқиб, янги Ўзбекистоннинг “яшил” тараққийёт борасидида сиёсати қатъий, қадамлари дадил ва ортга қайтмас эканини юракдан ҳис этасиз. Кунчиқар вилоятдаги ўзгаришлар мамлакатимизда “яшил” энергетикани ривожлантириш бўйича кўзланган мақсадлар шунчаки катта марралар эмас, балки режадан алақачон реализмга кўчаётган тарихий воқеликдан сўзлайди.

Президентимиз таширф доирасида бу муҳим масалага яна бир бор алоҳида эътибор қаратди. Избоскан туманида тадбиркор томонидан 10 миллион доллар инвестиция ҳисобига қурилган 3,2 мегаваттлик кичик ГЭС йилига 8 миллион киловатт-соат электр бераётгани, бу туман аҳолиси истеъмолнинг 20 фоизини муқобил электр энергияси билан таъминлаётгани таъкидланди. Ушбу намуна-ли лойиҳа вилоятнинг сув оқими юқори ариқ ва каналларида жорий этилса, 75 мегаватт қувватга эга кичик ва микро ГЭСлар қуриш имконияти борлиги кўрсатиб ўтилди.

Дарҳақиқат, бугун кутиб, иккиланиб ўтирадиган замон эмас, кичик бўлса-да, мавжуд имкониятларни ишга соладиган пайт. Айтайлик, анъанавий тушунчага кўра, Андижонда географик нуктаи назардан ГЭС қуриш имконсиздек, чунки унга йирик дарёларнинг шиддатли оқими керак. Лекин бугун бу каби ёндашув ўзини оқламайди. Чунки боя айтганимиздек, бугун катта ё кичик бўлсин, ҳар бир имкониятдан фойдаланиш фурсати. Шу жумладан, вилоятдаги сув оқими юқори ариқ ва каналларида кичик ва микро ГЭСлар қуриш вақти.

Айни йўналишдаги лойиҳаларга вилоят учун 40 миллион доллар ажратилиши белгиланди. Бу маблағ тадбиркорларга 3 йил имтиёзли давр билан 7 йилга, 12 фоз ставкада берилиди. Маҳаллий компонентни ривожлантириш учун август ойида хитойлик инвесторлар билан микро ГЭС агрегатлари ишлаб чиқарилади.

Вилоят ҳокимлигига бу йил қуввати 24 мегаватт, кейинги йил яна 20 мегаваттлик 763 та кичик ва микро ГЭСни ишга тушириш чораларини кўриш топширилди. Бу лойиҳалар ишга тушса, 38 минг хонадон узлуксиз электр энергияси билан таъминланади, вилоятнинг электр импорти 10 фоз қисқаради. “Ўзбекгидроэнерго” АЖ Хитойнинг соҳада 60 йиллик таърибага эга бўлган “Zhejiang Jinlun Electromechanic Co., Ltd.” компанияси билан изчил ҳамкорликни йўлга қўйган.

Таширф доирасида Президентимиз ҳудудда инвестиция лойиҳаларини амалга оширишни режалаштираётган хорижий компаниялар вакиллари билан учрашди. Мазкур компаниянинг Андижон вилояти гидроэнергетика салоҳиятини юксалтириш борасидидаги тақлифлари билан танишди. “Zhejiang Jinlun Electromechanic Co., Ltd.” компанияси билан ҳамкорлик доирасида Тошкент вилоятининг Ўстонлик туманида барпо этилган “UzHydroPower” ҚК томонидан қуввати 40 мегаваттгача бўлган гидроагрегатлар “Made in Uzbekistan” миллий бренди асосида ишлаб чиқарилмоқда.

Ушбу амалий ҳамкорлик доирасида юқори инновацион технологик қурилмаларнинг мамлакатимиз гидроэнергетика соҳасида илк бор ишлаб чиқарилиши йўлга қўйилди. Бу эса, ўз навбатида, истиқболда молиявий сарф-харажатларни иқтисод қилиш, сифатли ва замонавий стандартларга асосланган агрегатлар ишлаб чиқарилишини ўзлаштиришга хизмат қилади.

“Ўзбекгидроэнерго” АЖ мазкур компания билан ҳамкорликда ташкил қилган “UzHydroPower” қўшма корхонасида ҳар бир лойиҳа учун индивидуал ва эксклюзив бўлган гидроагрегатлар лойиҳалаштирилади.

Асосийси, бу ерда нафақат республикамизнинг гидроэнергетика соҳаси, балки энди қўшни Қозғистон, Қирғизистон, Тожикистон, Афғонистон ва бошқа давлатлар учун ҳам гидроагрегатлар етказиб берилади. Натижада ҳудудларимиз бўйлаб кичик ва микро ГЭСлар қўрилишида маҳаллийлаштириш доирасида ишлаб чиқарилаётган гидроагрегат ва асбоб-ускуналардан фойдаланилади, бу, ўз навбатида, Ўзбекистон гидроэнергетик салоҳиятини юксалтиришга муҳим ҳисса қўшади.

Гап қайта тикланувчи манбалар имкониятидан самарали фойдаланиш ҳақида борар экан, маиший чиқиндилдан электр энергияси ишлаб чиқаришни йўлга қўйиш масаласига тўхталмасликнинг иложи йўқ. Чунки бу йўл орқали бир вақтнинг ўзида иккита масала ҳал бўлади. Биринчиси, қатор экологик муаммолар илдири саналган чиқинди фойдаланиш хомашёга айланади, иккинчиси, ўша

хомашё орқали экологик тоза электр энергияси олинади.

Жаҳон банки маълумотларига кўра, бир йилда хонадонларда 2 миллиард тоннадан ортиқ маиший чиқинди ҳосил бўлади. Ўзбекистонда ҳам ушбу кўрсаткич кам эмас, йилига 14 миллион тоннадан ошадди.

Агар мамлакатимиз аҳолиси ҳар йили 1,5 фоз ўсиб бораётганини ҳисобга олсак, бу кўрсаткич 2030 йилга бориб 18 миллион тоннадан ортиқни ташкил этиши аёнлашади. Бу рақамлар фақат маиший чиқиндига тегишли. Бугун 100 дан ортиқ полигонда иккиламчи хомашё сифатида 3,5 миллиард тонна санает чиқиндини ҳам сақлаб келинмоқда.

Дунё миқёсида чиқиндилар муаммоси энг долзарб экологик масалалардан бирига айланиб улгурди. Бугун кўпчилигимизни хонадонимиз, иш жойимиз, ўқий ва дам олиш масканларидан чиқаётган маиший чиқиндилар қаерга кетаётгани ташвишлантириши табиий. Орамизда маиший чиқиндилар нима ва улар қаерга кетади деб савол берувчилар ҳам топилади, албатта.

Одамларнинг ҳар кунлик фаолияти натижасида ҳосил бўлувчи органик ва ноорганик чиқиндилар, шунингдек, ҳудудларда ва ободонлаштириш объектларидаги табиий жараёнлар натижасида ҳосил бўлувчи чиқиндилар (озиқ-овқат ва ўсимлик чиқиндилари, тўқимачилик маҳсулотлари, ўраш-жойлаш (қадоқлаш) материаллари, шийа, резина, қоғоз, пластмасса, ёғоч чиқиндилари, ўзининг

фойдаланиш хусусиятларини йўқотган уй-рўзгор буюмлари) маиший чиқиндилардир. Маиший чиқиндилар эса, ўз навбатида, чиқинди полигонларига олиб кетилади.

Маълумотга кўра, мамлакатимизда ҳосил бўладиган чиқиндиларнинг атиги 4-5 фоизи қайта ишланади. Чиқинди полигонларидан 7 миллион тоннадан зиёд иссиқхона газии атмосферага чиқади, 43 минг тонна захарли филтрат ер остига сингади.

“Ўзбекистон — 2030” стратегиясини “Атроф-муҳитни асраш ва “яшил иқтисодиёт” йили”да амалга оширишга оид давлат дастурида бу борада қатор чора-тадбирлар белгиланган. Хусусан, чиқиндиларни турларига қараб саралашни йўлга қўйиш, аҳолига чиқиндилар бўйича хизмат кўрсатиш қамрови,

ҳужжатлар қабул қилинди ва изчиллик билан амалга оширилмоқда.

Шу билан бирга, бугун соҳада муаммолар етарли. Улар орасида қуйидагиларни алоҳида ажратиб кўрсатиш мумкин. Республикадаги чиқиндиларни йиғиш, саралаш, бошқариш ва қайта ишлаш тизими имкониятлари чиқинди ҳосил бўлиш суръатларидан ортда қолмоқда.

Чиқиндиларни бошқариш соҳасидаги инфратузилма, хусусан, транспорт воситалари, ускуналар, логистика занжирларини янада тасомиллаштириш зарур. Белгиланмаган жойларга чиқинди ташламаслик, юридик ва жисмоний шахслар томонидан чиқиндиларни саралашни йўлга қўйиш, бу борада аҳолининг хабардорлиги ва маданиятини ошириш бугуннинг долзарб масалалари сирасида.

Хаёт бор жойда, албатта, чиқинди бўлади. Шунинг учун ҳам экологик барқарорликни таъминлашда маиший чиқиндиларни қайта ишлашдан манфаатдоримиз. Бу дунё таърибасида ҳам ўз исботини топган.

Президентимизнинг 2022 йил 2 декабрдаги “2030 йилгача Ўзбекистон Республикасининг “яшил” иқтисодиётга ўтишига қаратилган ислохотлар самарадорлигини ошириш бўйича чора-тадбирлар тўғрисида”ги қарорига кўра, 2030 йилга бориб маиший чиқиндиларни қайта ишлаш даражасини 65 фоизга етказиш мақсад қилинган.

Бугун кутиб, иккиланиб ўтирадиган замон эмас, кичик бўлса-да, мавжуд имкониятларни ишга соладиган пайт. Айтайлик, анъанавий тушунчага кўра, Андижонда географик нуктаи назардан ГЭС қуриш имконсиздек, чунки унга йирик дарёларнинг шиддатли оқими керак. Лекин бугун бу каби ёндашув ўзини оқламайди. Чунки боя айтганимиздек, бугун катта ё кичик бўлсин, ҳар бир имкониятдан фойдаланиш фурсати. Шу жумладан, вилоятдаги сув оқими юқори ариқ ва каналларда кичик ва микро ГЭСлар қуриш вақти.

чиқинди йиғиш шохобчалари ва контейнерлари билан таъминланиш ҳолати ва хизмат кўрсатиш сифати даражасини яхшилаш шулар жумласидан.

Айни мақсадда экологик вазиятни барқарорлаштириш, бунда чиқиндиларни қайта ишлаб, муқобил энергия олиш чоралари кўрилуши. Чунки чиқиндилар тўғри тўпланиб, кўпроқ қайта ишланса, экологик мувозанат яхшиланади, табиат тоза бўлади, жамиятда табиатга доир қарашлар, муносабат ўзгаради.

Мамлакатимизда атроф-муҳитни муҳофаза қилишни таъминлаш, табиий ресурслардан оқилона фойдаланиш, шунингдек, ҳудудларнинг санитария ва экологик ҳолатини яхшилаш соҳасида изчил сиёсат юритилмоқда. Бу борада қатор ҳуқуқий-меъриий

“Инвестор ва лойиҳа компаниялари 2025-2027 йилларда Наманган ва Фарғона вилоятларининг ҳар бирида 141,5 миллион долларлик тўғридан тўғри инвестиция жалб этган ҳолда кунига 1,5 минг тонна чиқиндини термик усулда қайта ишлаш орқали 227,5 миллион киловатт электр энергияси ишлаб чиқариш қувватларини барпо этади.

УШБУ МАҚОЛАНИ ҚОРАҚАЛПОҚ ТИЛИДА ҲАМ ЎҚИШ УЧУН QR-КОДНИ СКАНЕР ҚИЛИНГ!

Бундан ташқари, 2020-2023 йилларда 47 та маиший чиқинди полигони рекултивация қилиниб, фаолияти тўхтатилган ва ҳудуддаги маҳаллий ҳокимлик ер захира-ларига топширилган. Ушбу полигонлардан атмосферага йилга 400 минг тонна иссиқхона газии ва ер остига 43 минг тонна зарарли сизот сув чиқарилган. Ачинарлиси, 300 дан ортиқ санает ва маиший чиқинди полигони мамлакатимизнинг 12 минг гектар ер майдонини эгаллаб келмоқда.

Олдин чиқиндиларни бошқариш давлат бюджетидан амалга ошириладиган коммунал хизмат ҳисобланарди. Сўнгги йилларда бу соҳа бозор механизмига ўтказилди. Президентиимизнинг 10 га яқин фармон ва қарори қабул қилинди.

Давлатимиз раҳбари чиқиндиларни қайта ишлашни ташкил этиш бўйича жорий йил 24 март кунини учта муҳим қарорни имзолади. Мазкур ҳужжатлар ҳудудларда экологик вазиятни яхшилаш, чиқиндиларни қайта ишлаш соҳасига замонавий ечим ва технологияларни жорий этиш орқали электр энергияси ишлаб чиқариш ҳамда соҳага тўғридан тўғри инвестицияларни жалб этиш мақсадларига хизмат қилиши билан аҳамиятли.

Биринчиси, “Тошкент шаҳри, Тошкент ва Андижон вилоятларида қаттиқ маиший чиқиндиларни ёқиш орқали электр энергияси ишлаб чиқариш” инвестиция лойиҳасини амалга ошириш чора-тадбирлари тўғрисида”ги қарорда қайд этилишича, тўғридан тўғри музокаралар натижасида қатор инвесторлар билан инвестиция шартномалари имзоланган. Унга кўра, инвестор ва лойиҳа компаниялари 2025-2027 йилларда Тошкент вилоятида 240 миллион доллар миқдориди тўғридан тўғри инвестиция жалб этган ҳолда кунига 2,5 минг тонна чиқиндини термик усулда қайта ишлаш орқали 390 миллион

Маълумотларга қараганда, айни пайтда республикамиз ҳудудларида 209 та маиший чиқинди полигони мавжуд. Санитар-эпидемиологик ва экологик талабларга жавоб бермагани учун улардан 26 тасининг фаолияти тўхтатилган.

киловатт электр энергияси ишлаб чиқаришни йўлга қўйди.

Андижон вилоятида эса 110 миллион доллар миқдориди тўғридан тўғри инвестиция жалб этилиб, кунига 1,5 минг тонна чиқинди термик қайта ишлангани ва

шу орқали 240 миллион киловатт электр энергияси ишлаб чиқариш қувватига эга ускуналар ишга туширилиши таъминланади.

— Айни пайтда бу борада ҳудудларда ер майдонларини ажратиш, чиқиндиларни ёқиш ёки қайта ишлаш орқали электр энергияси ишлаб чиқариш ва иқтисодиёт тармоқ-ларига улаш бўйича қатор чора-тадбирлар белгиланиб, амалга оширилмоқда, — дейди Олий Мажлис Қонунчилик палатаси депутати Азизбек Акбаров. — Бу лойиҳалар ишга тушган, тегишли ҳудудларда маиший, қаттиқ чиқиндилар ташланадиган полигонлар сони кескин қисқартирилади ҳамда бу жойларда экосанает зоналари ташкил этилади. Бундан кўзланган мақсад мавжуд чиқинди ташлаш полигонларининг атроф-муҳитга таъсирини камайтириш.

Иккинчиси, “Наманган ва Фарғона вилоятларида қаттиқ маиший чиқиндиларни ёқиш орқали электр энергияси ишлаб чиқариш” инвестиция лойиҳасини амалга ошириш чора-тадбирлари тўғрисида”ги қарор эса айни йўналишдаги ишларни Наманган ва Фарғона вилоятларида амалга оширишни назарда тутади.

Хусусан, инвестор ва лойиҳа компаниялари 2025-2027 йилларда Наманган ва Фарғона вилоятларининг ҳар бирида 141,5 миллион долларлик тўғридан тўғри инвестиция жалб этган ҳолда кунига 1,5 минг тонна чиқиндини термик усулда қайта ишлаш орқали 227,5 миллион киловатт электр энергияси ишлаб чиқариш қувватларини барпо этади.

Учинчиси, “Қашқадарё ва Самарқанд вилоятларида қаттиқ маиший чиқиндиларни ёқиш орқали электр энергияси ишлаб чиқариш” инвестиция лойиҳасини амалга ошириш чора-тадбирлари тўғрисида”ги қарор.

Унга кўра, Қашқадарё ва Самарқанд вилоятларида 2025-2027 йиллар мобайнида ҳар бирида 150 миллион долларлик тўғридан тўғри инвестиция ҳисобига кунига 1,5 минг тонна чиқиндини қайта ишлаш йўлга қўйилиб, 240 миллион киловаттдан электр энергияси ишлаб чиқариш таъминланади.

— Қаттиқ маиший чиқиндиларни айни пайтда махсус транспорт воситалари орқали тўғридан тўғри чиқинди полигонларига, яъни зарарсизлантирилмаган ҳолда олиб борилиши атроф-муҳитга катта зарар етказмоқда, — дейди А.Акабаров. — Бундан бўён полигонларга чиқиндилар тўғридан тўғри олиб борилмади. Эндиликда чиқинди бевосита қайта ишлаш корхона-ларига етказилади ва у ерда сараланиб, қайта ишланадигани иккиламчи хомашёга, қайта ишланмайдигани электр энергияси ишлаб чиқариш учун ишлатилади. Яъни ушбу замонавий корхоналарда ноль чиқинди тамо-йили амал қилади. Содда қилиб айтганда, бу ерда сув, атмосферага, умуман, ташлан-малар бўлмайд.

Қарорларда томонларнинг мажбурият ва имтиёзлари ҳам белгиланган. Электр энергиясини сотиб олиш ва қаттиқ маиший чиқиндиларни етказиб бериш тўғрисидаги битимларга мувофиқ, бу компаниялар ишлаб чиқарилган электр энергиясини 30 йил давомиди “Ўзэнергосетиш” АЖга ка-фолатланган тарзда сотади. Улар лойиҳа-лар доирасида электр станциясини ягона электр тармоғига улаш учун ҳаво электр узатиш тармоқларини қуради ҳамда ишга туширилгандан сўнг уларни “Ўзбекистон миллий электр тармоқлари” АЖга топши-ради.

“Ўзэнергосетиш” АЖ 30 йил давомиди электр энергиясини кафолатланган тарзда со-тиб олади ва миллий валютата тўлов қилади. Экология, атроф-муҳитни муҳофаза қилиш ва иқлим ўзгариши вазирлиги ҳузуридаги Чиқиндиларни бошқариш ва циркуляр иқти-содиётни ривожлантириш агентлиги лойиҳа компанияларига 30 йил давомиди қаттиқ маи-ший чиқиндиларни кафолатланган ҳажмда етказиб беради.

Ҳужжатларда лойиҳаларни амалга оши-ришни жадаллаштириш чора-тадбирлари, қарор ижросини ташкил этиш, таъминлаш ва назорат қилиш бўйича ҳам вазифалар белги-ланган.

Хулоса қилиб айтганда, ушбу ҳужжатлар ҳудудларда экологик вазиятни яхшилаш, чи-қиндиларни қайта ишлаш соҳасига замонавий ечим ва технологияларни жорий этиш орқали электр энергияси ишлаб чиқариш ҳамда соҳага тўғридан тўғри инвестициялар-ни жалб этиш қўламини кенгайтиришга хиз-мат қилади.

